

**УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ХАРКІВСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА
СЕКТОР ІНФОРМАЦІЇ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВА**

61003, м. Харків, вул. Кооперативна, 13
т. 731-31-32

**НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань)

Вип.4

Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. – зав. сектором інформації
з питань культури і мистецтва Харківської
обласної універсальної наукової бібліотеки

Харків 2003

НОВІ ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*(Оглядова довідка за матеріалами періодичних видань
за 1999 - 2001 роки. Вип. 4).*

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В.Ф. ЛЯПІНА

Встановлено на будинку комбінату “Харківпромбуд”, де працював відомий будівельник.

Професійна діяльність В.Ф. Ляпіна пов’язана з нашим містом. На комбінаті ”Харківпромбуд” він пройшов шлях від майстра до начальника комбінату. У 1989 році був обраний генеральним директором територіального будівельного об’єднання “Харківбуд”. Брав участь у будівництві та реконструкції ДБК-1, плиткового, цегельного заводів, заводу “Балцем” (Балаклія), Лозівського та Куп’янського ДБК, у реконструкції заводів “Серп і молот” ХЗТД, ХТЗ, імені Шевченка, імені Малишева.

В.Ф. Ляпін - учасник ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС. Його нагороджено орденами, присвоєно почесне звання “Заслужений будівельник УРСР”.

Література:

Андрєєва В. Пам’ять про будівельника // Слобід. край.- 1999.- 16 січ.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ Л. С. ПАЛАТНИКА

Відкрита 23 квітня 1999 року на будинку ректорського корпусу Харківського політехнічного університету, де він працював з 1954 по 1999 р.

Лев Самійлович Палатник - видатний вчений, професор, засновник наукової школи в галузі фізики, тонких плівок і фізичного матеріалознавства, один із авторів відкриття, завдяки якому були створені принципово нові напрямки конструювання напівпровідників.

Література:

Вчера (Рубрика) // Веч. Харьков.- 1999.- 24 апр.
Ясинский В. Он был ученым от Бога // Время.- 1999.- 27 апр.-
(Память).

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

Відкрито 24 квітня 1999 року у Молодіжному парку, що по вулиці Пушкінській у Харкові. Автори - скульптор Сергій Ястребов та архітектор Сергій Чечельницький.

Знак зроблено у вигляді піраміди висотою майже 7 метрів. Всередині піраміди - людина, пронизана іонізуючим випромінювання, яка парує в порожній сфері. Короткий напис сповіщає - "Чорнобильцям".

Пам'ятний знак жертвам чорнобильської трагедії - це монумент скорботи та слави тим вісімнадцяти тисячам харків'ян, які стали на захист співвітчизників від грізної біди, пам'ятник 832 ліквідаторам-харків'янам, які заплатили за наше майбутнє власним життям.

Згодом на цьому місці вирішено спорудити меморіал в пам'ять про тих, хто пройшов Чорнобиль - мертвим і живим.

Література:

- Казбан М. 13 років не вчуває біль // Панорама.- 1999.- 1 трав.
Корсунский В. Памятный знак в Молодежном парке // Время.- 1999.- 24 апр.- (Наша боль - Чернобыль).
Кобець В. Чорнобиль - наш спільний біль // Слобід. край.- 1999.- 27 квіт.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА В ПАМ'ЯТЬ ПРО ЛЕСЮ УКРАЇНКУ

Відкрита 17 вересня 1999 року на будинку Харківської середньої школи № 3.

Автор меморіальної дошки - скульптор Олександр Рідний.

Українка Леся (справжнє прізвище Косач-Квітка Лариса Петрівна; 13(25).ІІ. 1871, м. Новоград-Волинський, тепер Житомирської обл. - 19. VII (1.VIII).1913, м. Сурамі, Грузія) - українська письменниця і перекладачка, публіцист і фольклорист.

Понад сто років тому тяжка хвороба привела вісімнадцятирічну Леся до Харкова. Тут працював у цей час лікарем-психіатром О.П.Драгоманов, її дядько. З його допомогою дівчина одержала консультацію хірурга Грубе, познайомилась з містом і харків'янами. " Я з утіхою згадую своє перебування у Харкові..." - писала поетеса в листі до своєї бабусі Є.І.

Драгоманової від 12 червня 1889 року. Ці слова викарбувані на білому камені меморіальної дошки під портретом поетеси. Саме факт перебування Лесі Українки у нашому місті спонукав харківських членів Всеукраїнської спілки краєзнавців і обласного відділення Конгресу української інтелігенції на створення меморіальної дошки. На жаль, будинок по вулиці Сумській, 6, де в той час мешкали родичі Лесі Українки і де вона зупинялась, не зберігся, тому пам'ятний знак вирішили встановити на будинку школи, що знаходиться на вулиці імені Лесі Українки.

Література:

Довгопол В.С. Українка Леся: [Біогр. довідка] // Літературна Харківщина: Довідник.- Х.: Майдан, 1995.- С. 320 - 321.

Детским голосом о Лесе Украинке // Веч. Харьков.- 1999.- 17 сент.- (Сегодня).

Леонидова И. Леся Украинка нежно отозвалась о Харькове // Время.- 1999.- 25 сент.- (Далекое - близкое).

Чернова Н. Лесині джерела // Слобід. край.- 1999.- 21 верес.

ПАМ'ЯТНИК ЯРОСЛАВУ МУДРОМУ

Відкрито 8 жовтня 1999 року на перетині вулиць Пушкінської та Петровського біля стін Національної юридичної академії, яка носить його ім'я.

Над пам'ятником працював колектив авторів: скульптори - Олександр Шауліс, Олександр Демченко, Василь Семенюк; архітектори - Віктор Лівшиць, Анатолій Антропов.

Бронза. Загальна висота пам'ятника - 4,8 метра. Позаяк Ярослав Мудрий увійшов у нашу історію як автор першого писемного збірника законів під назвою "Руська правда", з фоліантом тих правових першоджерел і закарбували його образ молоді харківські митці. На лівій грані п'єдесталу напис "Законодателю Киевской Руси", на правій - цитата із "Руської правди": "По сей грамоте живите. Как написал вам - так и держите".

Ярослав Мудрий (977 - помер в ніч на 20.ІІ. 1054), видатний державотворець Київської Русі; третій син Володимира Святославовича та полоцької князівни Рогніди. За життя Володимира був намісником у Ростові. Потім - у Новгороді. Після смерті батька відвоював Київський престол у брата Святополка І Окаяного. Остаточо став княжити в стольному місті з перемогою

на Альті 1019 року. Після смерті чернігівського князя Мстислава (1036) Ярослав Мудрий об'єднав під своєю владою все Лівобережжя, ставши єдиним володарем Київської держави. З іменем Ярослава Мудрого пов'язують чи не найголовнішу подію в історії нашої держави - створення першої писемної збірки законів і впровадження в життя ще на початку XI століття писаного права. Фактично, це була перша спроба будувати державу на принципах діючого закону. При Ярославі Мудрому споруджено Софіївський собор, створено перші бібліотеки, засновано нові міста.

Спорудження у Харкові пам'ятника київському князеві - це вдячність нащадків і їхнє усвідомлення важливості збереження історичної пам'яті та зв'язків поколінь.

Література:

Котляр М. Ярослав Мудрий // Історія України в особах: IX - ХУІІІ ст. / В. Замлинський, І. Войцехівська, В. Галаган та ін.- У.: Україна, 1993.- С. 54 - 62.

Шудря М. Сто великих українців: Літопис нашої державності в іменах // Українська культура.- 1999.- № 1.- С. 11 - 12.

Бежина Н. Ярослав Мудрий “оселився” біля Національної юридичної академії // Панорама.- 1999.- 15 окт.

Генкин А. “По сей грамоте живите ...” // Время.- 1999.- 18 сент.- (Скоро в Харькове).

Ланевский А. Памятник Ярославу Мудрому // Слобода.- 1999.- 15 окт.- (Летопись в камне).

Тараненко М. Мудрий князь став ... харків'янином // Слобідський край.- 1999.- 12 жовт.

Тарасова Л. Жить по-Мудрому // Веч. Харьков.- 1999.- 8 окт.- (Сегодня).

ПАМ'ЯТНИК ВОЇНАМ-СТУДБАТІВЦЯМ

Відкрито 28 жовтня 1999 року на площі Свободи біля Національного університету ім. В. Каразіна.

За задумом авторів: кілька бронзових монументальних фігур колишніх студентів, мов би знову, як і півстоліття тому, крокують від стін альма-матер.

За даними істориків, майже півторатисячний ополченський батальйон студентів-добровольців університету та інших харківських вузів пішов захищати Вітчизну від фашистського нашествия літом 1941 року. Перші п'ятсот добровольців прибули до Малинівських таборів під Харковом наприкінці червня, а вже 6 липня їх ешелон відправили до Києва. Під Білою Церквою, Фастовом студбатівці прийняли бойове хрещення, позначене трагедією непоправних втрат, виходом з оточення. Драматичні ті події згодом були відображені в романі "Людина і зброя" Олеся Гончара, котрому й самому судилося піти воювати у складі того ж харківського студбату. На початку вересня на фронт відправилась друга хвиля добровольців - 1380 бійців та командирів. Основне ядро її склали харківські студенти, випускники, вузів, шкіл, технікумів, які вкрили себе невмирущою славою в кровопролитних боях на підступах до Москви, зокрема під Наро-Фомінськом...

Небагатьом вдалося повернутися до стін рідних вузів. Так, з 69 студентів Харківського авіаційного інституту тільки троє юнаків продовжили навчання. А з 1200 добровольців студбату повернулось не більше 10.

Література:

Буряковская Т., Яковлев С. Воины-студенты вернулись в альма-матер // Время.- 1999.- 2 нояб.- (Помнишь ли ты?).

Назарова Н. Студбатівці пішли у небуття, але не у забуття // Панорама.- 1999.- 12 нояб.- С.12.

Посохов С. Харківські студбатівці // Слобід. край.- 2003.- 18 квіт.- (18 квітня - Міжнародний день пам'ятників та історичних місць).

Соболевский В., Литвинов В. Уходили на фронт батальоны // Веч. Харьков.- 1999.- 29 окт.- (Вчера).

Тараненко М. Студбат у бронзі // Слобід. край.- 1999.- 10 серп.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ УЧАСНИКІВ ХАРКІВСЬКОГО ПІДПІЛЛЯ

Пам'ять про партизанів та підпільників Харківщини відтепер увічнила мармурова меморіальна дошка, відкрита 12 листопада 1999 року на будинку по вулиці Воробйова, 5, у Харкові.

Саме у цьому будинку в 1941 - 43 роках знаходилась конспіративна квартира, де зустрічалися харківські партизани та

підпільники. Господарем явочної квартири був М.О. Корж, тоді студент електромеханічного інституту й активний член харківського підпілля.

Встановлена з ініціативи ветеранських організацій та за підтримки обласної і міської влади, меморіальна дошка роботи харківського архітектора С. Якубовича нагадуватиме сучасникам про немеркнучий подвиг харківських партизанів і підпільників. Загалом у роки Великої Вітчизняної війни на території Харківщини діяло 49 партизанських загонів, у складі яких чинили опір фашистським загарбникам близько 12 тисяч наших земляків.

Література:

Бежина Н. Ось ця вулиця, ось цей дім, де збирались партизани та підпільники // Панорама.- 1999.- 26 нояб.

Буряковская Т. Конспиративная квартира: улица Воробьева, 5 // Время.- 1999.- 18 нояб.- (Память).

Матырин В. Никто не забыт и ничто не забыто // Слобода.- 1999.- 26 нояб.- (Память).

Партизанская явка // Грани.- 1999.-12 - 18 нояб.- (Хроника событий).

Тараненко М. Героям підпілля // Слобід. край.- 1999.- 18 лист.

ПОГРУДДЯ

ГЕРОЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ А.Є КРИШТАЛЯ ТА ПЕРШОГО ГОЛОВИ ЧЕМУЖІВСЬКОЇ СІЛЬРАДИ М.К. КРИШТАЛЯ

Відкрито 27 жовтня 1999 року біля братської могили у центрі с. Чемужівка Зміївського району. Ескізи погрудь героїв виконав зміївський художник-дизайнер С. Майборода, скульптор - Ф. Симбір'юв.

Кришталь Максим Калинович (1889 - 1976 р.р.), уродженець с. Чемужівки Зміївського повіту Харківської губернії, Герой першої світової війни, повний Кавалер Георгіївського Хреста, перший голова Чемужівської сільської ради (з 1917 по 1921 рік).

Кришталь Арсеній Єлисеєвич (1913 - 1977 р.р.), уродженець с. Чемужівки.

У ніч на 19 січня 1943 року "тридцять четвірка" під командуванням А.Є. Кришталя з 11-ма червоноармійцями на броні увірвалася в колону ворога, гусеницями і вогнем знищила майже 50 ворожих автомашин, багато живої сили.

У бою за селище Алексеєвку Белгородської області у "Т-34" вийшов з ладу мотор. Екіпаж 4 доби бився з ворогом у його тилу до підходу підкріплення. За ці подвиги Президія Верховної Ради СРСР

присвоїла 26 жовтня 1943 року старшині Кришталю А.Є. звання Героя Радянського Союзу.

Література:

Власенко В. Щоб слава героїв вічно жила // Зміївський кур'єр.- 1999.- № 44.- (До 55-річниці визволення України).

Саяний М. Свято в Чемужівці - відлуння великої перемоги // Вісті Зміївщини.- 1999.-2 лист.- (Репортаж).

Тараненко М. Данина шани // Слобід. край.- 1999.-28 жовт.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ О.П. КАТЕРИНЧУКА**

Встановлена на будинку № 96, що по Московському проспекту м. Харкова, де з 1968 по 1982 роки жив заслужений працівник житлово-комунального господарства України, голова Центрального комітету галузевої профспілки Олексій Петрович Катеринчук.

Література:

Северин В. Харків помнит // Веч. Харків.- 2000.- 4 апр.- (Городские новости).

Увічнено меморіальною дошкою // Слобід. край.- 2000.- 4 квіт.

**БЮСТ
ОЛЕКСІЯ МИКОЛАЙОВИЧА БЕКЕТОВА**

Встановлено 28 березня 2000 року у ніші на другому поверсі одного із кращих будинків Харкова по вул. Совнаркомівській, 10, де зараз знаходиться Будинок учених. Бюст видатному зодчому - це дар Харківського художньо-промислового інституту Дому учених, який відзначив у цьому році своє 75-річчя. Автор - викладач художньо-промислового інституту Олексій Замлелій.

Бекетов Олексій Миколайович (19.II (3.III) 1862, м. Харків - 23.XI. 1941, м. Харків) - видатний український архітектор і педагог, заслужений діяч мистецтв УРСР з 1941 року. У 1885 році закінчив Петербурзьку Академію мистецтв. З 1898 року - професор Харківського будівельного інституту. Споруди О. Бекетова прикрашають Харків, Дніпропетровськ, Сімферополь та інші міста. Серед них, створені у стилі неоренесансу: комерційне училище (1888-89, тепер - юридичний інститут), земельний банк (1896-98, тепер автотранспортний технікум), судові установи (1897-1903), торговельний банк (1899, тепер адміністративна установа), особняк Бекетових (1897, тепер Будинок учених), особняк (1914, тепер художній музей), всі - у Харкові; театр у Сімферополі (1911), судові

установи у Новочеркаську (1909). У стилі модерн - головний корпус гірничого інституту (1900) та управління Катерининської залізниці (1903-11) у Катеринославі (тепер Дніпропетровськ), Волзько-Камський банк (1907, тепер ляльковий театр), постамент пам'ятника В. Каразіну (1907), у стилі неокласицизму - будинок медичного товариства (1911, тепер інститут ім. Мечникова), Вищі жіночі курси (1914) - у Харкові. Серед інших споруд - будинок жіночого училища в Лубнах (1907, тепер школа), робітничі будинки та клуби в селищах Донбасу (1921-29), житловий будинок у Києві (1936), університет в Донецьку (1936). Працював О.М.Бекетов і як художник-аквареліст. Відомі його пейзажі Криму, архітектурні мотиви. Серед теоретичних праць - "Архітектура" (1906).

Література:

Бекетов Олексій Миколайович: [Біогр. довідка] // Митці України: Енцикл. довід.- К., 1992.- С. 55-56.

Борисов А. С возвращеньем, академик Бекетов! // Время.- 2000.- 6 апр.- (Новости культуры).

Здравствуйте, Алексей Николаевич! // Веч. Харьков.- 2000.- 30 мар.- (Юбилей).

Знаковский В. Корифей харьковских зодчих // Слобода.- 2000.- 7 апр.- (Летопись в камне).

Чигрин В. Скульптурный бюст зодчего в его бывшем доме // Панорама.- 2000.- 7 апр.- (Культура. Говорят, что ...).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В.В. ВЕДЕРНИКОВА

11 травня 2000 року на будинку трамвайно-тролейбусного управління по вул. Молодої гвардії, 5 відкрито меморіальну дошку Валентину Вадимовичу Ведерникову, який з 1966 по 1973 роки очолював ХТТУ, про що й вказано у тексті меморіальної дошки. Ініціатором відкриття виступив колектив "Міськелектротрансу".

Його ім'я добре відоме харків'янам. З 1956 року життя В.В. Ведерникова було пов'язане з нашим містом. Тут пройшли роки його становлення. Секретар комітету комсомолу велозаводу, пізніше перший секретар Комінтернівського райкому ЛКСМУ. Після закінчення інженерно-економічного інституту очолив ХТТУ. З 1980 року В. Ведерников - голова Харківського міськвиконкому. Саме в роки його роботи на цій посаді (1980 - 1984) місто активно розвивалось. Зводились будинки житлових масивів на Олексіївці, Салтівці й Рогані, введена друга лінія метрополітену, було вирішено питання про завершення довгобуду оперного театру та ін.

Пізніше В.В.Ведерников працював у структурі області, очолював Харківський велозавод. Він лауреат Державної премії УРСР, обирався депутатом Верховної Ради, нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора, “Знак пошани”.

Література:

Грот Ю. Одержимость // Слобода.- 2003.-10 июня.- (Память).
Знаковский В. Все остается людям // Слобода.- 2000.- 16 мая.
Пам’ять про директора // Слобід. край.- 2000.- 16 трав.
Солдатенко Я. Город - зеркало жизни и души // Веч. Харьков.- 2000.- 13 мая.- (Память).

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ’ЯТІ В. Т. ЗАЙЦЕВА**

21 травня 2000 року на фасаді будинку по вул. Сумській, 48, де майже два десятиліття жив видатний хірург, професор В. Зайцев, відкрито мармурову меморіальну дошку.

Все життя В.Т. Зайцева було тісно зв’язане з Харковом, де він народився і де у 1954 році розпочав свій трудовий шлях лікаря-хірурга, вченого і педагога, організатора охорони здоров’я, громадського діяча. Протягом 30 років він очолював кафедру госпітальної хірургії, 25 років керував Харківським НДІ загальної і невідкладної хірургії (1974 - 1999 роки). Його по праву називали “хірургом від Бога”. Заслуги В. Зайцева були гідно відзначені державою і народом. Його було нагороджено двома орденами Трудового Червоного Прапора, медалями “За доблесну працю” і Ленінською ювілейною. Він - лауреат Державної премії України.

Література:

Знаковский В. Был хирургом от Бога // Слобода.- 2000.-26 мая.
Ремез О. Хирурги Украины почтили память профессора Зайцева // Панорама.- 2000.- 26 мая.
Тараненко М. Хірургів руки золоті // Слобідський край.- 2000.- 23 трав.

**ПАМ’ЯНИК
ВОЇНАМ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТАМ**

Відкрито 15 травня 2000 року у центрі м. Куп’янська.
Дванадцять років тому, 15 травня 1988 року відповідно з Женевською угодою Радянський Союз розпочав вивід своїх військ із Афганістану. Цій події і було приурочене відкриття пам’ятника воїнам-інтернаціоналістам. Крізь вогненне пекло Афгану пройшло близько 11 тисяч наших земляків, 242 з них повернулись додому у

“чорному тюльпані”. Відтепер велична п’ятиметрова гранітна колона із символічним “чорним тюльпаном” та набатним дзвоном уособлюватиме собою меморіал пам’яті полеглих в афганській війні земляків. Імена дев’яти уродженців Куп’янська навечно висічені на меморіальній плиті пам’ятника: Віктор Демкін, Віктор Знова, Олег Тараканов, Леонід Назаренко, Микола Ковшарь, Володимир Кривич, Віктор Мінц, Олексій Реуцький, Юрій Ходак.

Пам’ятник відкрито з ініціативи районного об’єднання ветеранів Афганістану “Лазурит” за підтримки облдержадміністрації, місцевої влади. Фінансові питання допомогли також вирішити таможенні органи, промислові та аграрні підприємства, жителі міста і району.

Література:

Знаковский В. По ком звонит колокол нашей памяти // Слобода.- 2000.- 23 мая.

Тараненко М. Через біль Афганістану // Слобід. край.- 2000.- 18 трав.

Пам’ятаймо їхні імена // Дворічанський край.- 2000.- 20 трав.

БАРЕЛЬЄФ І. М. КОЖЕДУБА

Відкрито у Чугуєві на будинку № 19 по вулиці, що носить ім’я героя з нагоди його 80-річчя.

Композицію виконав харківський скульптор Олександр Рідний за сприяння обласної організації СДПУ (о).

Кожедуб Іван Микитович [8.06.1920р., с. Ображіївка, тепер Шосткинського р-ну Сумської обл. - 8.08.1991 р., м. Москва] - Маршал авіації (1985), тричі Герой Радянського Союзу (лютий, серпень 1944, 1945). Після закінчення Шосткинського аероклубу у лютому 1940 року почав навчання в Чугуївському воєнно-авіаційному училищі льотчиків на Харківщині. “Тут мене навчили літати...” - так сказав про Чугуїв та його авіаційне училище Кожедуб. Як одного з кращих випускників, його було призначено льотчиком-інструктором. В училищі працював до кінця 1942 року. Першу перемогу у повітряному бою одержав у липні 1943 року над Курською дугою, останню - у небі Берліна. У роки Великої Вітчизняної війни повітряний ас тільки у липні 1943 року у 120 повітряних боях знищив 62 літаки ворога. Потім було ще 14 американських на корейській війні. Всього у роки війни легендарний льотчик здійснив 330 бойових вильоти.

Література:

Кожедуб Іван Никитович: [Биогр. справка] // Украинская советская энциклопедия.- К., 1981.-Т.5.- С. 157.

Кожедуб Иван Никитович: [Биограф. справка] // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.- М., 1987.- Т.1.- С. 681-682.

Брикимова М. Продолжатели дела легендарного летчика // Панорама.- 2000.- 14 июля.

Память // Время.- 2000.- 13 июня.

Славетний син України // Красная звезда (Чугуевский р-н).- 2000.- 7 июня.- (8 червня - 80 років від дня народження І.М. Кожедуба).

Тарасова Л. “Тут мене навчили літати...” // Слобід. край.- 2000.- 10 черв.

Тарасова Л. Харьковские крылья Кожедуба // Веч. Харьков.- 2000.- 10 июня.- (Репортаж).

МЕМОРІАЛ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРИЗМУ

Понад 60 років тому у лісопарковій зоні Харкова знайшли свій останній притулок тисячі харків'ян і полонених польських офіцерів, розстріляних працівниками НКВС. Спорудження українсько-польського меморіалу жертв тоталітаризму - то данина їх пам'яті. Величний Хрест Вентурі Мілітарі зі дзвоном біля підніжжя і поряд дві стели з іменами усіх безвинно убієнних і похованих тут було відкрито 17 червня 2000 року.

У березні 1938 року перша вантажівка привезла сюди тіла розстріляних у підвалах НКВС харків'ян. За три роки у Лісопарку було таємно поховано близько 5 тисяч наших співвітчизників. Всі вони були дуже різними. Наймолодшому - 18, найстаршому - 82 роки. У братських могилах поруч лежать всесвітньо відомий культурний діяч Гнат Хоткевич і генерал Червоної армії Гробін, архімандрит Купріян і чемпіон СРСР з велоспорту Євдокимов... Всіх їх, безвинно вбитих, людей різних професій, віросповідань, національностей примирила скорботна тиша братської могили.

А весною 1940 року поряд з нашими батьками й матерями лягли у цю землю майже чотири тисячі польських офіцерів - військова еліта Польщі, цвіт польської інтелігенції.

Цей страшний злочин проти людства ніколи не буде забутий народами України та Польщі. У червні 1998 року на території шостого кварталу Лісопарку президенти України та Республіки Польща прийняли історичне рішення про спорудження тут Меморіалу жертв тоталітаризму. Результатом дворічної напруженої праці стало його відкриття.

Література:

Александрова И. Покуда живы - будем помнить // Слобода.- 2000.- 23 июня.- (Память).

Конопельцев Г. Нас об'єднує пам'ять // Слобід. край.- 2000.- 22 черв.

Солдатенко Я. Символ общей истории, общей судьбы // Веч. Харьков.-2000.- 22 июня.- (Память).

Ярознак О. Крест Виртути Милитари в Лесопарке // Время.- 2000.- 22 июня.- (Память).

МЕМОРИАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА СУДОВОМУ ПРОЦЕСУ 1943 РОКУ

Відкрита 4 серпня 2000 року в Харкові по вул. Римарській,21, де в 1943 році проходив перший в історії людства судовий процес над воєнними злочинцями.

Література:

Регион: события и факты // Время.- 2000.- 5 авг.

ПАМ'ЯТНИК В.П. ВОРОБЙОВУ

Відкрито 6 жовтня 2000 року на території Харківського медичного університету.

Воробйов Володимир Петрович (27. УІІ.1876, м. Одеса - 31. Х. 1937, м. Харків) - академік, всесвітньо відомий вчений-анатом. Ім'я В.П. Воробйова тісно пов'язане з нашим містом, де він у 1903 році закінчив медичний факультет університету, а потім довгий час працював у різних медичних установах Харкова. З 1910 по 1917 роки завідував кафедрою Харківського жіночого медичного інституту, пізніше працював у Софійському університеті в Болгарії. Повернувшись на батьківщину у 1921 році, очолив кафедру анатомії медичного інституту, яким і керував до кінця свого життя. Одночасно вчений керував Українським інститутом експериментальної медицини.

У медичному університеті В.П. Воробйов заснував відому у всьому світі кафедру "Анатомія людини". Він розробив оригінальний метод бальзамування тіла людини після смерті. Саме за цим методом проводилось бальзамування тіла В.І.Леніна, що й принесло харківській анатомічній школі світову славу.

Відкриття пам'ятника було присвячене 125-річчю з дня народження В.П. Воробйова і відбулося завдяки коштам, зібраним медичним університетом.

Література:

Воробйов Володимир Петрович: [Біогр. довідка] // Український Радянський Енциклопедичний Словник.- К., 1986.- Т.1.- С. 338.

Бобин В. Сделанное им забыть невозможно // Слобода.-2000.- 6 окт.- (Сегодня).

Вшанували пам'ять // Слобід. край.- 2000.- 10 жовт.

Знаковский В. Харьковчанин, отважившийся бальзамировать Ленина, спустя тринадцать лет был кремирован // Слобода.- 2000.- 26 верес.- (Корифеи).

Знаковский В. Открыт памятник выдающемуся ученому // Слобода.- 2000.- 10 окт.- (Помним).

Чигрин В. Теорія і практика бальзамування розроблялась у нашому місті // Панорама.- 2000.- 6 жовт.- (Калейдоскоп новин).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА З БАРЕЛЬЄФОМ О.В. СОЇЧА

Відкрито 29 вересня 2000 року на будівлі заводууправління ДП “Завод імені Малишева”. Бронза.

Соїч Олег Владиславович - видатний державний діяч і організатор виробництва, легендарний директор заводу ім. Малишева, очолював підприємство протягом 10 років (1965 - 1975 роки). У 2000 році виповнилось 85 років від дня народження і 25 років з дня смерті.

Література:

Славянов Ю. “Гордимся тем, что работали с Соичем”, - говорят ветераны-малышевцы // Веч. Харьков.- 2000.- 30 сент.- (Память).

Фотоматеріал Ю. Андріяненка // Слобід. край.- 2000.- 3 жовт.

Чигрин В. Пам'ятають колишнього директора // Панорама.- 2000.- 6 окт.- (Калейдоскоп новин).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В.К. АЙЗЕНШТАДТА

Відкрито на будинку режисерсько-хореографічного факультету по вул. Червоножовтневій,1.

Айзенштадт Валерій Ківович (літературний псевдонім - В. Ніколаєв) [1926 - 1999] - відомий театрознавець, професор.

Все життя В.К. Айзенштадта пов'язане з нашим містом. Закінчивши у 1949 році театрознавче відділення театрального інституту, працював методистом обласного Будинку народної творчості. За його ініціативою у Харкові була створена музично-театральна бібліотека ім. К.С. Станіславського. З 1954 року Айзенштадт працює викладачем у вузі, який нині іменується Академією культури. З ним зв'язано 45 років його творчої і педагогічної діяльності. У 1963 році В.К.Айзенштадт захистив кандидатську, а десять років потому докторську дисертації. Він був єдиним у Харкові театрознавцем, який мав ступінь доктора

мистецтвознавства. Автор капітальних праць з історії драматургії і театру не нехтував виступами в пресі. Ним було опубліковано велику кількість статей, рецензій, які по праву можна вважати літописом другої половини ХХ сторіччя.

Література:

Астахова В.І. Видатні педагоги вищої школи м. Харкова .- Х., 1998.- С. 13 -15.

Знаковский В. Жизнь, посвященная театру // Слобода.- 2000.- 14 нояб.

Чигрин В. Вшанували пам'ять теоретика театру // Панорама.- 2000.- 17 нояб.- (Культура. Калейдоскоп новин).

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ РОБЕРТА ТРЕТЬЯКОВА**

Відкрито 23 листопада 2000 року на будинку по вул. Скрипника, де у 1957 - 1996 роках жив і працював відомий український поет Р.С. Третяков. Барельєф роботи скульптора Олексія Огородника відлито на кошти друзів Роберта Третякова.

Третяков Роберт Степанович [26.II.1936, м. Перм - 10.IX.1996, м. Харків] - поет. Народився у сім'ї військовослужбовця. Закінчив факультет журналістики Київського університету (1958). Працював у Харківських газетах "Ленінська зміна", "Вечірній Харків", завідував відділом поезії в журналі "Прапор". Член СП України з 1962 року. Автор збірок "Зоряність" (1961), "Палітра" (1965), "Портрети" (1967), "Поезії" (1971), "Меридіани крізь серце" (1977), "Осіньне скресання" (1980), "Поезії" (1986), "Тобі" (1991). Поезія Роберта Третякова сповнена пафосу утвердження правди і добра як найвищих моральних цінностей, поваги до людини. За збірку "Меридіани крізь серце" удостоєний премії ім. П.Г.Тичини "Чуття єдиної родини" (1977). Лауреат Харківської обласної премії ім. Героя Радянського Союзу О. Зубарева.

Література:

Гетьманець М.Ф. Третяков Роберт Степанович: [Біогр. довідка] // Літературна Харківщина: Довідник.- Х.: Майдан, 1995.- С. 315.

Мироненко Ю. Вшанували талановитого поета // Слобід. край.- 2000.- 25 лист.

Романовский В. Память о поэте // Веч. Харьков.- 2000.- 23 нояб.- (Сегодня).

Селезньова Н. Роберту Третьякову присвячується // Слобода.- 2000.- 8 груд.- (Пам'ять).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА ПАМ'ЯТІ С.П. ГРИГОР'ЄВА

Відкрито на фасаді будівлі Харківського науково-дослідного інституту медичної радіології.

Григор'єв Сергій Петрович - засновник та перший директор Харківського науково-дослідного інституту медичної радіології, зробив вагомий внесок у вітчизняну науку. Його ім'я занесено до списку найвидатніших людей планети (Гамбурзький список), до якого увійшли вчені та лікарі, які загинули, експериментуючи, від впливу радіоактивних випромінювань.

Література:

Про людину бентежного серця // Слобід. край.- 2000.- 7 груд.

МЕМОРІАЛЬНА ПЛИТА З ЗАКЛИКОМ НЕ ДОПУСТИТИ ХОЛОКОСТУ

14 грудня 2000 року під час церемоніалу пам'яті поряд зі стіною Скорботи і пам'ятником Праведникам миру було відкрито меморіальну плиту, закріплену на гранітному камені, з закликом до нащадків: ніколи більше не допустити Холокосту.

Її встановлено за ініціативою та на кошти Харківського обласного комітету "Дробицький Яр".

Література:

Клецов А., Топоркова Н. Регион: события и факты // Время.- 2000.- 16 дек.

Романовский В. Не допустит Холокост // Веч. Харьков.- 2000.- 16 дек.- (Память).

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ФЕДОРА ТЮЛЕНЄВА

Відкрито у Харкові на будинку № 40 по проспекту Гагаріна, де з 1977 по 1997 роки жив Герой Радянського Союзу, військовий льотчик Федір Васильович Тюленев.

У роки війни штурман 226-го штурмового авіаполку Ф. Тюленев здійснив 120 бойових вильоти.

Література:

Тюленев Федор Васильевич: [Биогр. справка] //Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.- М.,1988.-Т.2.- С.615 - 616.

Федор Тюленев в Харькове // Событие.- 2001.- 10-16 мая.

МОНУМЕНТ “ВОГОНЬ ЗНАНЬ”

Відкрито 29 травня 2001 року на вулиці Лермонтовській, біля будинку гуманітарного інституту “Народна українська академія” на честь 10-річного ювілею цього навчального закладу.

Майже п'ять років тривали пошуки тієї форми, яка б уособлювала девіз академії: освіта, інтелігентність, культура. Чотирьохметрова бронзова скульптура отримала назву “Вогонь знань” і її ритуальна символіка наповнилась особливим змістом: куля на постаменті нагадує нам про мінливість і водночас вічність буття, жіночно-пісенна пластика - про красу та гармонію оточуючого нас світу, а “полум'я”, спрямоване в небо - пристрасть, без якої неможливі у цьому світі великі таїнства, будь то любов чи наукове відкриття. Автор проекту Катиб Сафарович Мамедов, зважаючи на призначення монумента, відмовився від оплати за працю. Свою роботу він передав у дарунок не лише НУА, а й усьому місту.

Література:

Зеленина Е. Катиб Мамедов: “Если каждый из нас будет пытаться обогатить мир, мир станет намного лучше” // Время.- 2001.- 29 мая.- (Сегодня в Харькове).

Доспехова О. У Народної української академії з’явився свій символ // Панорама.- 2001.- 1 черв.- (Освіта).

СКУЛЬПТУРНА КОМПОЗИЦІЯ ОТЦЮ ФЕДОРУ

Прямо на першій платформі Південного вокзалу Харкова на п’єдестал зійшов ... отець Федір - колоритний персонаж славнозвісного роману І.Льфа і Є.Петрова “Дванадцять стільців”. Якщо вірити авторам, саме тут на початку минулого століття харків’яни могли побачити з чайником у руці їхнього героя, який у гонитві за чужими скарбами удостоїв своїм відвідуванням наше місто.

Ініціатором увічнення в скульптурному образі отця Федора в Харкові виступили відеоканал “Перша столиця” та управління Південної залізниці. Автором став харківський скульптор Олександр Табатчиков. Відкриття 3 серпня 2001 року було приурочене до Дня залізничника. Пам’ятник виготовлено на кошти громадськості Харкова і зокрема колективів Південної залізниці, газети “Харківський кур’єр”, видавничого дому “Іриса”, фонду “Пересвіт” та ряду харківських підприємців.

Література:

Коробицын С. 12 стульев и ... памятник. Отец Федор остановился на Южном // Веч. Харьков.- 2001.- 4 авг.

Тараненко М. На пероні ... з отцем Федором // Слобід. край.- 2001.- 4 серп.

ПАМ'ЯТНИК ФУТБОЛЬНОМУ М'ЯЧУ

Унікальний пам'ятник футбольному м'ячу відкрито 24 серпня 2001 року на алеї саду Шевченка у Харкові. Бронзового м'яча діаметром у півтора метра встановлено на постамент із чорного граніту на місці, де зазвичай не один рік у недалекому минулому збиралися харківські футбольні фанати.

За задумом творців цього поки що єдиного у світі подібного пам'ятника, той покликаний стати своєрідною візитною карткою спортивного Харкова, візуальним символом харківського футболу.

Література:

Еще один мяч Блохина в Харькове // Событие.- 2001.- 30 авг.- 5 сент.- (Новости).

Тараненко М. Примножать славу спадкоємці // Слобід. край.- 2001.- 28 серп.

ПАМ'ЯТНИК ІСУСУ ХРИСТУ

Відкрито 10 серпня 2001 року на честь 2000-ліття Різдва Христового на території Свято-Покровського монастиря Харківської єпархії УПЦ.

Автором ідеї та ескізного проекту є митрополит Харківській та Богодухівській Никодим. Реалізували ідею відомий харківський

скульптор І. Ястребов та архітектор М. Ядченко. Скульптура Ісуса Христа на повний зріст стоїть на земній кулі, що розташована на гранітному постаменті.

“Приидите все вернии,

Воздадим хвалу Богови”- написано на пам’ятнику.

Пам’ятник споруджено на благодійні пожертвування та кошти Харківської єпархії УПЦ.

Література:

Бежина Н. Людство згадує тих, хто творить, а не тих, хто руйнує // Панорама.- 2001.- 17 серп.- (Подія).

Борисов А. Первый в СНГ памятник Иисусу Христу // Время.- 2001.- 11 авг.- (Вчера).

Конопельцев Г. Пам’ятник Ісусу Христу // Слобід. край.- 2001.- 11 серп.

ПАМ’ЯТНИК Т. Г. ШЕВЧЕНКУ

Відкрито 19 серпня 2001 року у м. Дергачі Харківської області до 10-ї річниці Незалежності з ініціативи народного депутата України О.М. Бандурки і Дергачівської райдержадміністрації. Реалізував ідею Дергачівський районний благодійний фонд соціального розвитку.

Автори пам’ятника (бронза) - скульптори О. Шауліс, О. Демченко, В. Семенюк і архітектор району В. Лаптев побачили великого Кобзаря замріяним молодим поетом, яким він був у 25 років.

Т.Г. Шевченко ніколи не бував на Дергачівщині, та віднині він буде завжди присутній на цій землі. Пам’ятник споруджено на благодійні внески сотень добровольців.

Література:

Гречанінова Б. Відкриття пам’ятника Т.Г. Шевченку // Вісті Дергачівщини.-2001.- 25 серп.

Ковальчук Н. Дергачевская прописка // Событие.- 2001.- 23 - 29 авг.- (Новости).

Логвиненко Л. На Спас тримай добре літо про запас // Слобід. край.- 2001.- 21 серп.- (До 10-річчя Незалежності України).

Хомайко Ю. Как живой с живыми... // Веч. Харьков.- 2001.- 21 авг.- (Память).

МОНУМЕНТ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Відкрито 24 серпня 2001 року на площі Рози Люксембург.

Монумент Незалежності України являє собою стилізовану 16-ти метрову бронзову колону, увінчану фігурою сокола. Біля підніжжя колони - фігура 10-річної дівчинки.

За задумом авторів монумента, архітектора Юрія Спасова і скульптора Олександра Рідного, колона символізує силу і державність, сокіл зі складеними крилами - незалежність і злагоду, а фігура дівчинки - молодість незалежної України. Праобразом дівчинки послужила юна харків'янка Дарина Стрілець - перша дитина, яка народилася в місті після проголошення незалежності України.

Література:

В честь 10-летия Независимости // Событие.- 2001.- 30 авг.- 5 сент.- (Новости).

Триумфальная колонна в честь Независимости Украины будет установлена на площади Розы Люксембург в Харькове к 24 августа // Время.- 2001.- 5 мая.- (Памятники и память).

ПАМ'ЯТНИК К.І. ШУЛЬЖЕНКО

Відкрито 30 вересня 2001 року перед входом до створеного 7 років тому клубу-музею К. Шульженко у Байкальському провулку Харкова.

Ідея увічнення пам'яті К.І. Шульженко належить директору музею Б.С.Агафонову, а втілив її в життя відомий харківський скульптор, заслужений діяч мистецтв України М. Овсянкін, архітектор - О. Жук. Легендарна співачка зображена з оберемком притиснених до грудей квітів.

Шульженко Клавдія Іванівна [11(24).ІІІ.1906, Харків - 17.IV.1984, Москва] - естрадна співачка, народна артистка СРСР з 1971 р. З 1923 року - актриса Харківського драматичного театру, з 1928 - солістка Ленінградського мюзик-холу, джаз-оркестру. З 1943 року жила і працювала у Москві. Автор мемуарів "Коли ви залишите мене ..." (1981).

Література:

Шульженко Клавдія Іванівна: [Біогр. довідка] //Митці України: Енциклопед. довідник.- К., 1992.- С. 661.

Логачева Р. Синий платочек сберечь // Веч. Харьков.- 2001.- 29 сент.- (Мой город).

Питя И., Ремизова О. Памятник "Маршалу песни" // Время.- 2001.- 4 окт.- (Регион: события и факты).

Симачкова Н. Маршальская доблесть в песнях Шульженко // Событие.- 2001.- 11 - 17 окт.

Тараненко М. На постаменте - "маршал пісні" // Слобід. край.- 2001.- 4 жовт.

МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА, ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ Н.І. АХІЄЗЕРА

Встановлена на будинку Харківського фізико-математичного ліцею № 27 на честь засновника цього навчального закладу професора ХДУ, члена-кореспондента АН України Н.І. Ахієзера.

Наум Ілліч Ахієзер (1901 - 1980) - був вченим з великої літери. Але при всій своїй зайнятості, він знаходив час спілкуватися з молодими людьми, які тяжіли до вивчення фізики та математики. Саме Н.Ахієзер став ініціатором створення у Харкові спеціалізованої фізико-математичної школи. У той час це було не просто, але у 1963 році Харківська фізико-математична школа № 27 прийняла своїх перших учнів, а у 1999 році вона стала фізико-математичним ліцеєм.

У 2001 році виповнилось 100 років з дня народження Н.І.Ахієзера, більше 20 років його вже немає з нами. Але дітище його живе і кожен рік випускає в життя обдарованих ліцеїстів.

Література:

Ясинский В. Мемориальная доска основателю лицея // Время.- 2001.- 25 окт.- (Память).

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ А. ДОБРОДЕЦЬКОГО**

Встановлена на одному із будинків по вулиці у Ленінському районі Харкова, що носить ім'я Героя Радянського Союзу Анатолія Добродецького, в пам'ять про його подвиг.

Уродженець Харкова, двадцятирічний молодший лейтенант Добродецький загинув 10 серпня 1943 року у повітряному бою над рідним містом, протаранивши своїм винищувачем ворожий літак. Посмертно йому було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Література:

Добродецкий Анатолий Васильевич: [Биогр. справка] //Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.- М.,1987.-Т.1.- С.433.

Чтобы помнили... // Время.- 2001.- 27 окт.- (Регион: события и факты).

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ ЕНВЕРА АХСАРОВА**

Відкрита 15 листопада 2001 року на будинку № 18 по вулиці, яка носить ім'я героя, де загинув Енвер Ахсаров.

Командиру 227-го стрілецького полку 83-ї дивізії Воронезького фронту Енверу Ахсарову судилося першому увірватися до Харкова під час його визволення у лютому 1943 року. На жаль, у жорстоких боях за наше місто майор Енвер Бімболатович Ахсаров загинув. Подвиг його було відзначено званням Героя Радянського Союзу.

Меморіальну дошку встановлено з ініціативи та на кошти Харківського обласного товариства осетинської культури "Аланія".

Література:

Ахсаров Энвер Бимболатович: [Биогр. справка] //Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.- М.,1987.-Т.1.- С.93 -94.

Имя на карте // Слобода.- 2001.- 16 нояб.

Тараненко М. На вулиці героя // Слобід. край.- 2001.- 17 лист.- (Пам'ять).

Регион: события и факты // Время.- 2001.- 20 нояб.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ М.О. СОБОЛЯ**

Відкрита 29 листопада 2001 року на будинку по вулиці Пушкінській, 54, де жив М. Соболю.

Микола Олександрович Соболю пройшов трудовий шлях на заводі з 1929 року від техника до директора. Він був одним із тих, хто приїхав на зруйноване підприємство 24 серпня 1943 року, одразу після визволення Харкова, і брав участь у його відбудові. З 1954 по 1958 роки М. Соболю очолював завод ім. Малишева. При ньому був

налагоджений серійний випуск вантажних магістральних тепловозів ТЕ-3. За заслуги Микола Олександрович Соболев був удостоєний двох Орденів Леніна, чотирьох Орденів Трудового Червоного Прапора.

Література:

Имена в истории // Слобода.- 2001.- 30 нояб.- (Срочно в №).

Крафт О. Это нужно не мертвым... // Время.-2001.- 29 нояб.- (Память).

Солдатенко Я. Малышевы // Веч. Харьков.- 2001.- 4 дек.- (Память).

Медвідь В. “Лати” для танків.- Слобід. край.- 2003.-15 лют.- (Харків і харків’яни).

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ’ЯТІ К.Ф. ЧЕЛПАНА**

Відкрита 30 листопада 2001 року на будинку №4 по вулиці Романа Ролана в пам’ять про головного конструктора унікального двигуна знаменитого танка другої світової війни Т-34 К. Ф. Челпана.

Костянтин Федорович Челпан, уродженець Приазов’я, випускник ХПЗ, у 1928 році став провідним конструктором відділу Харківського паровозобудівного заводу (нині ВО “Завод ім. Малишева”). Він очолював роботу по створенню дизельних двигунів. Експериментальний зразок двигуна було опробовано у 1933 році, а через рік за цю блискучу роботу К. Челпан був удостоєний Ордена Леніна. Уряд прийняв рішення про створення спеціальних цехів по випуску танкових двигунів. Але вже у грудні талановитих інженерів-конструкторів, яких Челпан відібрав для роботи, було заарештовано НКВС як учасників наче б то діючого на ХПЗ антирадянського заговору. Більшість з них були розстріляні або загинули у таборах. А 11 березня 1938 року був розстріляний і сам К.Ф. Челпан, як учасник вигаданої “органами” грецької націоналістичної контрреволюційної організації. Реабілітувала К. Челпана Воєнна колегія Верховного суду лише у серпні 1956 року. Танк, створений талановитими конструкторами, інженерами,

робочими, у числі яких був і Костянтин Федорович Челпан, став унікальною машиною ХХ століття.

Література:

Имена в истории // Слобода.- 2001.- 30 нояб.- (Срочно в №).

Солдатенко Я. Малышевцы // Веч. Харьков.- 2001.- 4 дек.- (Память).

Тараненко М. Пам'ятайте, нащадки // Слобід. край.- 2001.- 4 груд.

**МЕМОРІАЛЬНА ДОШКА,
ПРИСВЯЧЕНА ПАМ'ЯТІ В.Я. ЛОЗОВОГО**

Відкрита 25 грудня 2001 року в Академії дизайну і мистецтв.

Василь Якович Лозовий, заслужений діяч мистецтв України, з 1958 по 1999 роки очолював кафедру малюнка Харківського художньо-промислового інституту. Саме тут він і здобув вищу освіту. Популярність до В. Лозового прийшла завдяки етюдам, присвяченим М. Шолохову. Його знаменита робота “Косарі” вже давно має київську прописку в одному із столичних музеїв.

Література:

Павлова А. Верность себе // Веч. Харьков.- 2001.- 27 дек.- (Память).

У довідці використано матеріали енциклопедій, довідників, обласних і районних газет з фондів Харківської обласної універсальної наукової бібліотеки.

Матеріал підготувала: Казанцева Н.Ю. - зав. сектором інформації з питань культури та мистецтва ХОУНБ.